

เปรียบเทียบพันธุ์ถั่วเขียวฝวมันที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดแพร่
On Farm Yield Trial of Suitable Mungbean for Phrae Area

มณฑิรา ภูติวรนาถ^{1/} ประพนอม ใจอ้าย^{1/} สุทธิณี เจริญคิด^{1/} รณรงค์ คนชม^{1/} สากล มีสุข^{1/}

บทคัดย่อ

การทดลองเปรียบเทียบพันธุ์ถั่วเขียวฝวมันที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดแพร่ ได้ดำเนินการทดลองที่ แปลงเกษตรกรตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 ราย ๆ ละ 1 ไร่ โดยปลูกเปรียบเทียบถั่วเขียวฝวมันพันธุ์กำแพงแสน 2 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เกษตรกรปลูกในปัจจุบัน กับพันธุ์ชยันนาท 72 ซึ่งเป็นพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตร และเปรียบเทียบการปลูกตามวิธีการเกษตรกร และวิธีการที่แนะนำ พบว่า เกษตรกรมีความพอใจในถั่วเขียวฝวมันพันธุ์ชยันนาท 72 ที่มีผลผลิตเฉลี่ย 140-142 กิโลกรัมต่อไร่ พันธุ์กำแพงแสน 2 มีผลผลิตเฉลี่ย 126-143 กิโลกรัมต่อไร่ วิธีการที่แนะนำพันธุ์กำแพงแสน 2 ได้ผลผลิต 142.3 กิโลกรัมต่อไร่ ชยันนาท 72 ได้ผลผลิต 142.3 กิโลกรัมต่อไร่ วิธีการของเกษตรกรพันธุ์กำแพงแสน 2 ได้ผลผลิต 125.8 กิโลกรัมต่อไร่ และชยันนาท 72 ได้ผลผลิต 140.2 กิโลกรัมต่อไร่

---

^{1/} ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่

คำนำ

ถั่วเขียว (*Vigna radiate* L. Wilczek) เป็นพืชอายุสั้น ใช้น้ำน้อยกว่าพืชไร่หลายชนิด สามารถปลูกแทนข้าวในฤดูนาปรังได้ดี และปลูกได้ในดินเกือบทุกชนิด ที่เหมาะสมที่สุด คือ ดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ควรปลูกในดินที่เป็นกรดจัด สภาพอากาศหนาวเย็นช่วงก่อนถั่วเขียวออกดอกจะทำให้ถั่วเขียวชะงักการเจริญเติบโต เมล็ดถั่วเขียวผิวมัน มีโปรตีน เฉลี่ย 22.1 % แป้ง เฉลี่ย 48.0 % (กรมวิชาการเกษตร, 2543) การใช้ประโยชน์จากเมล็ดถั่วเขียวผิวมันมีความหลากหลายมาก ได้แก่ การใช้บริโภคโดยตรง เป็นอาหารทั้งหวานและคาว เช่น ถั่วเขียวต้มน้ำตาล สาคุ และขนมชนิดต่างๆ ใช้ทำถั่วงอก แป้งถั่วเขียว และผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ เช่น วุ้นเส้น วุ้นเส้นกึ่งสำเร็จรูป ก๋วยเตี๋ยวเซี่ยงไฮ้ และแป้งสลิ้ม ส่วนถั่วเขียวผิวดำนิยมใช้ทำถั่วงอก

ด้านการผลิตและการตลาด ถั่วเขียวผิวมันและถั่วเขียวผิวดำ ในช่วงปี 2546-2549 มีพื้นที่ปลูก 1.01-1.52 ล้านไร่ ผลผลิตรวม 112,000-178,000 ตัน มูลค่า 1,990-2,210 ล้านบาท โดยให้ผลผลิต 117-123 กิโลกรัมต่อไร่ ถั่วเขียวใช้ในประเทศ 90 % เพื่อเป็นอาหาร ที่เหลือส่งออกมูลค่ารวม 300-400 ล้านบาท นอกจากนี้มีการแปรรูปเป็นวุ้นเส้นประมาณ 2,200-3,000 ตัน มูลค่า 209-352 ล้านบาท (สมศักดิ์, 2553)

พันธุ์ถั่วเขียวที่ปลูกในประเทศไทย ที่ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกในปัจจุบันมี 6 พันธุ์ คือ กำแพงแสน 1, กำแพงแสน 2 ชัยนาท 36 ชัยนาท 60 และ มอ-1 ซึ่งเป็นถั่วเขียวธรรมดา และ พันธุ์อุ้มทอง 2 ซึ่งเป็นถั่วเขียวเมล็ดดำ (สารถิ และคณะ, 2539) พันธุ์ถั่วเขียวเหล่านี้ได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อปลูกในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ถั่วเขียวแต่ละพันธุ์จะมีความเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมและสภาพการปลูกที่แตกต่างกัน เช่น พันธุ์ชัยนาท 36 เหมาะสำหรับปลูกในดินต่าง พันธุ์มอ-1 เหมาะสำหรับปลูกแซมยางพารา (Laosuwan et al., 1991) ผลผลิตของถั่วเขียวแต่ละพันธุ์จะมีความแปรผันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ตั้งแต่ปลูกแล้วไม่ได้ผลผลิตไปจนถึงได้ผลผลิตสูงสุด (อาวุธ, 2521) ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 1 และพันธุ์กำแพงแสน 2 ให้ผลผลิตต่ำกว่าพันธุ์ มอ-1 เมื่อปลูกทดสอบที่จังหวัดสงขลา (สารถิ และคณะ, 2539) การทดสอบที่จังหวัดนครราชสีมา พบว่าพันธุ์กำแพงแสน 1 เป็นพันธุ์ที่มีความเหมาะสมที่จะปลูกในจังหวัดนครราชสีมา (ไพศาล และชัยยะ, 2538)

จังหวัดแพร่มีพื้นที่ปลูกถั่วเขียวผิวมัน ปี 2551/2552 จำนวน 19,693 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกฤดูฝน 19,301 ไร่ ในเขตอำเภอร้องกวาง 14,704 ไร่ อำเภอสอง 1,750 ไร่ อำเภอลอง 2,817 ไร่ และอำเภอเด่นชัย 30 ไร่ โดยมีผลผลิตเฉลี่ย 126 กก./ไร่ พื้นที่ปลูกฤดูแล้ง 392 ไร่ ในเขตอำเภอร้องกวาง 211 ไร่ อำเภอลอง 123 ไร่ อำเภอเมือง 40 ไร่ อำเภอเด่นชัย 15 ไร่และอำเภอสอง 3 ไร่ โดยมีผลผลิตเฉลี่ย 165 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่, 2533) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกถั่วเขียว พันธุ์กำแพงแสน 2 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีความ

ต้านทานต่อโรคใบจุดสีน้ำตาลและต้านทานปานกลางต่อโรคราแป้ง แต่อ่อนแอมากต่อดินต่าง อายุเก็บเกี่ยว 67-75 วัน ผลผลิตเฉลี่ย 193 กิโลกรัมต่อไร่

สำหรับปัญหาที่พบคือ เมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวมีราคาแพงและหาซื้อยากมากในพื้นที่จังหวัดแพร่ เกษตรกรจึงทำการปลูกถั่วเขียวและเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองในแต่ละพื้นที่ ไม่มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายระหว่างผู้ปลูกถั่วเขียวกลุ่มต่าง ๆ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างต่ำ พันธุ์ถั่วเขียวที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์กำแพงแสน 2 และเกษตรกรมีความต้องการเมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวพันธุ์ดีอื่น ๆ เช่น พันธุ์ชัชวาท 72 ซึ่งเป็นพันธุ์รับรองของกรมวิชาการเกษตร ลักษณะช่อฝักอยู่เหนือทรงพุ่ม ต้านทานปานกลางต่อหนอนแมลงวันเจาะลำต้น ทนทานต่อดินต่าง อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 65 วัน ผลผลิตเฉลี่ย 222 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์กำแพงแสน 2 และอายุการเก็บเกี่ยวสั้นกว่าด้วย

อย่างไรก็ตามหากมีการนำถั่วเขียวพันธุ์ชัชวาท 72 มาปลูกเปรียบเทียบกับพันธุ์กำแพงแสน 2 ในพื้นที่จังหวัดแพร่ในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อให้ได้พันธุ์ถั่วเขียวที่ให้ผลผลิตสูงและเหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดแพร่ เกษตรกรมีเมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวพันธุ์ดีของกรมวิชาการเกษตรใช้ปลูกในฤดูปลูกต่อไป และสามารถสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ปลูกถั่วเขียววิมันเพื่อพัฒนาเป็นระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ดีต่อไป

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. เมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 2 และพันธุ์ชัชวาท 72
2. ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 , 12-24-12
3. สารป้องกันกำจัดวัชพืช โพรเมโทพอส ฟลูเอซิฟอบ-พี-บิวทิล
4. ฮอร์โมนตราหวิทอง
5. ปุ๋ยชีวภาพโรโซเปียมสำหรับคลุกเมล็ด

วิธีการ

ดำเนินการทดสอบในแปลงเกษตรกร ตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 รายๆ ละ 1 ไร่ แต่ละรายมี 2 วิธีการ จำนวน 2 ซ้ำ โดยเปรียบเทียบวิธีการของเกษตรกรและวิธีแนะนำ และเปรียบเทียบระหว่างพันธุ์กำแพงแสน 2 และพันธุ์ชัชวาท 72 ดังนี้

วิธีที่ 1 วิธีเกษตรกร ใช้ปัจจัยการผลิตและวิธีการปฏิบัติแบบเกษตรกร

- ใช้ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 2 อัตรา 8-10 กิโลกรัมต่อไร่
- ปลูกโดยวิธีการหว่านแล้วพรวนกลบ
- ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูก 1 เดือน
- ใส่ฮอร์โมนตราหวิทอง อัตรา 20 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร
- ปลูกต้นเดือนเมษายน อาศัยน้ำฝน

- กำจัดวัชพืช ใช้ไฟมีซาเฟน (เฟล็กซ์) ผสมฟลูเอซิฟอป-พี-บิวทิล(วันไซด์)
- เก็บเกี่ยว เมื่ออายุ 67 วัน

วิธีที่ 2 วิธีแนะนำ

- ใช้ถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท 72 อัตรา 5-6 กิโลกรัมต่อไร่
- ก่อนปลูกคลุกเมล็ดด้วยเชื้อไรโซเบียม 1 ถัง (200 กรัม)
- ปลูกโดยวิธีการหว่าน พรวนกลบทันที
- เก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีและปริมาณธาตุอาหาร
- ใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร
  - ปุ๋ยเคมีสูตร 12-24-12 อัตรา 20 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่พร้อมปลูก
- การให้น้ำ อาศัยน้ำฝน
- กำจัดวัชพืชใช้ไฟมีซาเฟน ผสม ฟลูเอซิฟอป-พี-บิวทิล 160+160 ซีซีต่อไร่
- เก็บเกี่ยว เมื่อถั่วเขียวอายุ 65 วัน

การบันทึกข้อมูล

- ข้อมูลผลผลิตต่อไร่ น้ำหนักเมล็ดแห้ง เก็บในพื้นที่ 6 ตารางเมตร
- จำนวนฝักต่อต้น สุ่มเก็บแปลงละ 5 ต้น
- จำนวนเมล็ดต่อฝัก สุ่มเก็บจำนวน 5 ต้นๆละ 10 ฝัก
- ความยาวฝัก สุ่มเก็บจำนวน 5 ต้นๆละ 10 ฝัก
- ความสูงต้น สุ่มเก็บแปลงละ 5 ต้น

เวลาและสถานที่

ดำเนินการทดลองระหว่างเดือนเมษายน 2554 ถึง กันยายน 2554 ณ แปลงเกษตรกร ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

พื้นที่เป้าหมายดำเนินการทดสอบ คือ แปลงเกษตรกร ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 5 ราย ทำการเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหาร พบว่า ค่าความเป็นกรดเป็นด่าง (pH) อยู่ในช่วง 5.9 – 6.2 อินทรีย์วัตถุ (Organic matter) ร้อยละ 3.06 – 3.60 ปริมาณฟอสฟอรัส (Available P) อยู่ในช่วง 7-40 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ปริมาณโพแทสเซียม (Extractable K) อยู่ในช่วง 29-121 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม หากดินมีฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ต่ำกว่า 10 และ 60 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ให้ใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 30 กิโลกรัมต่อไร่ และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 500-1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อดินมีอินทรีย์วัตถุน้อยกว่า ร้อยละ 1.5 (กรมวิชาการเกษตร, 2550) สำหรับปริมาณ แคลเซียม และ แมกนีเซียม อยู่ในช่วง 1,650-

2,072 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และ 1,027-1,709 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ปลูกเปรียบเทียบพันธุ์ถั่วเขียวผิวมัน ระหว่างพันธุ์ที่เกษตรกรปลูก (พันธุ์กำแพงแสน 2) และพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตร (พันธุ์ชัยนาท 72) และเปรียบเทียบกรรมวิธีเกษตรกรกับกรรมวิธีแนะนำ พบว่า

1. ด้านการเจริญเติบโต

ความสูงเฉลี่ย

ถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท 72 ที่ปลูกตามวิธีแนะนำและวิธีเกษตรกร มีความสูงเฉลี่ย 72.30 เซนติเมตร และ 72.60 เซนติเมตร ตามลำดับ ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 2 ที่ปลูกตามวิธีแนะนำและวิธีเกษตรกร (ตารางที่1)

ความยาวฝักเฉลี่ย

ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 2 มีความยาวฝัก วิธีแนะนำ คือ 10.61 เซนติเมตร วิธีเกษตรกร คือ 10.38 เซนติเมตร ส่วนพันธุ์ชัยนาท 72 วิธีแนะนำ มีความยาวฝักเฉลี่ย 10.07 เซนติเมตร วิธีเกษตรกร มีความยาวฝักเฉลี่ย 9.98 เซนติเมตร (ตารางที่1)

จำนวนฝักเฉลี่ยต่อต้น

ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 2 วิธีแนะนำ มีจำนวนฝักเฉลี่ยต่อต้นสูงสุด คือ 16.16 ฝักต่อต้น รองลงมา คือ ถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท 72 วิธีแนะนำ และวิธีเกษตรกร มีจำนวนฝักเฉลี่ยต่อต้น 15.60 ฝักต่อต้น และ 15.32 ฝักต่อต้น ตามลำดับ ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 2 วิธีเกษตรกรมีจำนวนฝักต่อต้นต่ำสุด คือ 14.96 ฝักต่อต้น (ตารางที่ 1)

2. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่

ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท 72 วิธีแนะนำ และวิธีเกษตรกร คือ 142.3 กิโลกรัม และ 140.2 กิโลกรัม ตามลำดับ ถั่วเขียวพันธุ์กำแพงแสน 2 กรรมวิธีแนะนำมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่ากรรมวิธีเกษตรกร โดยกรรมวิธีแนะนำมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 143.4 กิโลกรัม กรรมวิธีเกษตรกรมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 125.8 กิโลกรัม (ตารางที่ 1)

3. ต้นทุนการผลิต

การปลูกถั่วเขียวผิวมันวิธีเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า การปลูกถั่วเขียวตามกรรมวิธีแนะนำ 395 บาท โดยการปลูกถั่วเขียวผิวมันวิธีเกษตรกรมีต้นทุนการผลิต 2,020 บาทต่อไร่ วิธีแนะนำมีต้นทุนการผลิต 2,415 บาทต่อไร่

4. การยอมรับของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกถั่วเขียวยอมรับถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท 72 เพราะให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ที่ปลูก และมีความต้องการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ในฤดูปลูกต่อไป สำหรับการใช้จ่ายชีวภาพ(ไรโซเบียม) คลุกเมล็ดก่อนปลูก ตามวิธีแนะนำของกรมวิชาการเกษตรนั้น เกษตรกรไม่เคยใช้ไรโซเบียม เนื่องจากหาซื้อไม่ได้และวิธีใช้ค่อนข้างยุ่งยาก จากการทดสอบพบว่า ไรโซเบียมไม่มีผลต่อการเจริญเติบโตของถั่วเขียวทั้งสองพันธุ์ อาจเนื่องจากช่วงที่ทำการหว่านเมล็ดถั่วเขียว (ต้นเดือนเมษายน) อากาศร้อน การปลูกเป็นแบบอาศัยน้ำฝน ซึ่งช่วงที่หว่านเมล็ดฝนไม่ตกเลยทันที ทำให้ความชื้นในดินต่ำ เป็นผลให้เชื้อไรโซเบียมมีประสิทธิภาพลดลง

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

จากการนำถั่วเขียวผิวมันพันธุ์ชัยนาท 72 มาให้เกษตรกรผู้ปลูกถั่วเขียวในพื้นที่จังหวัดแพร่ปลูกทดสอบ เพื่อเปรียบเทียบกับถั่วเขียวผิวมันพันธุ์ที่เกษตรกรปลูก คือ พันธุ์กำแพงแสน 2 และเปรียบเทียบกรรมวิธีการปฏิบัติแบบเกษตรกรและกรรมวิธีแนะนำของกรมวิชาการเกษตร พบว่า ถั่วเขียวผิวมันพันธุ์ชัยนาท 72 และกำแพงแสน 2 มีผลผลิตเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 125.8-143.4 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรมีความพอใจถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท 72 และมีความต้องการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ปลูกในฤดูปลูกต่อไป

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

เกษตรกรผู้ปลูกถั่วเขียวได้ทราบข้อมูลผลผลิตของถั่วเขียวพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตร (พันธุ์ชัยนาท 72) เพื่อให้เกษตรกรใช้เป็นทางเลือกในการผลิตถั่วเขียวพันธุ์ดี และสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ใช้ปลูกในฤดูปลูกต่อไป

คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการวิจัยเร่งด่วนประจำปี 2554 ของกรมวิชาการเกษตร คณะผู้ดำเนินการวิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือทำให้งานวิจัยสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. 2543. พันธุ์พืชขึ้นทะเบียนและพันธุ์พืชรับรอง ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518. เล่ม 1. ฝ่ายพันธุ์พืช กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร. 277 หน้า.
- กรมวิชาการเกษตร. 2550. ระบบการจัดการคุณภาพ:GAP พืช ถั่วเขียว. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมวิชาการเกษตร. 2552. พันธุ์พืชเด่น 36 ปี กรมวิชาการเกษตร. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ไพศาล เหล่าสุวรรณ และ ชัยยะ แสงอุ่น. (2538). การเปรียบเทียบพันธุ์ถั่วเขียว. ในรายงานวิจัยโครงการพัฒนาการปลูกถั่วเหลืองและถั่วเขียวในจังหวัดนครราชสีมา. สำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สมศักดิ์ ศรีสมบูรณ์. 2553 . เอกสารทางวิชาการ สมศักดิ์ ศรีสมบูรณ์. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 1 กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่. 2553. พื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ จังหวัดแพร่ ปี 2551/2552. สืบค้นจาก http://www.phrae.go.th/file-econ/sattakit/phare/phare_13.html. [20 ธันวาคม 2553]

สารัตถ สัตยารักษ์, ไพศาล เหล่าสุวรรณ และ อภินันท์ กำเนิดรัตน์. (2539). การศึกษาเปรียบเทียบถั่วเขียวพันธุ์แนะนำ. ใน วารสารเทคโนโลยี 3:9-13.

อาวุธ ณ ลำปาง . (2521). ถั่วเขียว. ใน รายงานการสัมมนาเรื่อง ระบบการปลูกพืช (หน้า 374-378). วันที่ 4-7 กรกฎาคม 2521 ณ ห้องประชุมสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Laosuwat, P., Saengpratoom, S., Kalawong. S. and Thongsomsri, A (1991). Breeding mungbean for shade tolerance. In Proceeding of the Mungbean Meeting 90 (pp 95 - 100). Thailand:Chaing Mai.

ตารางผนวก 1 ผลผลิต ความสูง จำนวนฝักต่อต้น ความยาวฝัก จำนวนเมล็ดต่อฝัก และต้นทุนการผลิต ของ ถั่วเขียวผิว มั่นพันธุ์กำแพงแสน 2 และพันธุ์ชัยนาท 72 แปลงทดสอบในไร่เกษตรกรในพื้นที่ ตำบล บ้านเวียง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ปี 2554

พันธุ์	ผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่)	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนฝัก ต่อต้น	ความยาวฝัก (เซนติเมตร)	จำนวนเมล็ด ต่อฝัก	ต้นทุนการผลิต (บาทต่อไร่)
กำแพงแสน 2						
วิธีแนะนำ	143.4	70.84	16.16	10.61	12.67	2,020
วิธีเกษตรกร	125.8	68.40	14.96	10.38	12.32	2,415
ชัยนาท 72						
วิธีแนะนำ	142.3	72.30	15.60	10.07	11.39	2,020
วิธีเกษตรกร	140.2	72.60	15.32	9.98	11.39	2,415

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ดิน เกษตรกรร่วมทดลอง เปรียบเทียบพันธุ์ถั่วเขียวผิวมันที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดแพร่ ปี 2554

เกษตรกร	pH	organic matter (%)	Avai P (mg/kg)	Avai K (mg/kg)	Ca (mg/kg)	Mg (mg/kg)
นางทับทิม ปินะกัน	5.9	3.18	40	29	1906	1194
นางสมพร ฟองอ่อน	5.9	3.15	13	87	1769	1027
นายสุชาติ คำปินตา	6.2	3.18	7	89	2072	1709
นายแสงจันทร์ คำปินตา	6.0	3.06	8	121	1870	1341
นางนิสาชล ดวงเจริญพงศ์	6.0	3.60	13	97	1650	1104
ค่าที่เหมาะสม	6-7	2.5-3	26-42	130	1040	135